



HE 27/2024 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Roope Jokinen
21.5.2024



Suomen vetovoima kansainvälisen työvoiman näkökulmasta



Esityksen vaikutukset Suomen vetovoimaan

- Eri maiden houkuttelevuuteen kansainvälisen työvoiman silmissä vaikuttavat esimerkiksi uramahdollisuudet, tulot ja verotus, mahdollisuus pysyvään oleskeluun ja kansalaisuuteen, perheystävällisyys, elämänlaatu, yhteiskunnan osallistavuus ja maahantulon edellytykset.
- Vuosien 2023 ja 2024 hakemustilastojen perusteelta näyttää siltä, että suunnitellut muutokset kansalaisuuslakiin eivät ole ainakaan ennakkollisesti vaikuttaneet työ- tai yrittäjäperusteisten oleskelulupien määriin ja siten Suomen houkuttelevuuteen.
- Asumisaikaedellytyksestä voitaisiin jatkossakin poiketa kansalaisuuslain 18 a §:n perusteella kielitaitoedellytyksen täyttyessä. Tällaisen kannustimen säilymistä voidaan pitää myönteisenä.



Asumisaikaan hyväksyttävät ulkomaanpäivät

- Asumisaikaan hyväksyttäisiin ulkomaanpäiviä yhteensä 365 vuorokautta. Ehdotuksella ei rajoitettaisi hakijoiden liikkumisvapautta, sillä ehdotus ei vaikuttaisi henkilön mahdollisuuksiin matkustaa ulkomaille.
- Valittu ratkaisu olisi selkeä hakijalle ja lain soveltajalle. Ulkomaanpäivien enimmäismäärä olisi sama myös asumisajasta poikettaessa. Viranomaisen työmäärä ja harkinta ei lisääntyisi.
- Ruotsissa ulkomaanmatkoja hyväksytään asumisaikaan yleensä enintään kuusi viikkoa vuodessa, Norjassa alle kaksi kuukautta vuodessa, Tanskassa enintään neljä viikkoa kerrallaan ja Islannissa enintään 90 päivää vuodessa. Asumisajasta voidaan myös poiketa.



Esityksen merkitys kansainvälistä suojausta saaville hakijoille



Muutokset kansainvälistä suojelua saaville hakijoille

- Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että asumisaikaa pidentäisivät niin kansainvälistä suojelua saavien poikkeuksen poistaminen kuin myös asumisajan alkamista koskeva muutos, jonka myötä turvapaikkahakemuksen käsittelyyn kulunutta aikaa ei enää laskettaisi mukaan asumisaikaan.
- Joissakin lausunnoissa on esitetty, että esitetyt ratkaisut eivät olisi perustuslain tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisia.
- Perustuslakivaliokunta on arvioinut niin esityksen perustuslainmukaisuutta kuin myös sen suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja on katsonut, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.



Muutos asumisajan laskemiseen

- Esityksen mukaan asumisajan laskeminen alkaisi myös kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden osalta ensimmäisen oleskeluvan saamisesta, jos he ovat tulleet Suomeen turvapaikanhakijoina. Näin yhdenmukaistettaisiin asumisajan laskemisen aloittamista muihin tilanteisiin verrattuna.
- Turvapaikkahakemuksen käsittelyn aikana lopullista varmuutta maahan jäämisestä ei ole, eikä turvapaikkaprosessin kuluessa ole välttämättä vielä mahdollisuutta kartuttaa sellaisia tietoja ja taitoja, joita kansalaistamista varten edellytetään.
- Pakolaiskiintiöön valituilla Suomeen tulevilla henkilöillä on oleskelulupa jo silloin, kun he saapuvat Suomeen, joten ehdotettu muutos ei vaikuttaisi pakolaiskiintiössä tulleiden henkilöiden asumisajan laskemiseen.



Enimmäisaika kansainvälistä suojelua saavien hakemusten käsittelylle

- Esityksessä ehdotetaan uutta enimmäiskäsittelyaikaa edistämään kansalaisuudettomien ja kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kansalaisuushakemusten kiireellistä käsittelyä. Vuoden enimmäiskäsittelyajan toteutumisella olisi selvää käytännön vaikutusta näiden hakijaryhmien kansalaisuushakemusten käsittelylle.
- Lakisääteisen käsittelyajan toteutumista tullaan seuraamaan sisäministeriössä osana Maahanmuuttoviraston tulosohtajausta ja laillisuusvalvontaa.
- Käsittelyajan laskeminen alkaisi siitä, kun hakija jättäisi hakemuksensa Maahanmuuttovirastolle. Käsittelyaika keskeytyisi, kun Maahanmuuttovirasto pyytäisi lisäselvitystä, ja jatkuisi jälleen selvitysten saavuttua Maahanmuuttovirastoon.



Esitettyjen muutosten merkitys lasten näkökulmasta



Muutosten vaikutukset lapsiin

- Esityksen keskeisin muutos lasten osalta on se, että 15 vuotta täyttäneeltä lapselta vaadittavaa asumisaikaa nostettaisiin neljästä viiteen vuoteen. Kanssahakijalle voidaan jatkossakin myöntää Suomen kansalaisuus hakemuksesta vain yhdessä hakijan kanssa.
- Esityksessä ei ehdoteta muutoksia siihen, millä perusteilla lapsi saa Suomen kansalaisuuden esimerkiksi syntyessään suoraan lain nojalla. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia lasten kuulemista koskevaan sääntelyyn.
- Kansalaisuuden saamisella ei ole vaikutusta lapsen oikeuteen saada varhaiskasvatusta eikä esi- ja perusopetusta.





Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi